
Gripa aviară

Prevenire, răspuns și control

La realizarea acestui material au contribuit:

Prof.Doina Daneș, Consilier, Autoritatea Națională Sanitar Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor

Dr. Mioara Predescu, Coodonator Centrul IEC, Institutul de Sănătate Publică București

Dr. Raluca Teodoru, TOTEM

Dr. Daniela Pițigoi, Expert tehnic, Institutul de Cercetare și Formare JSI

Dr. Irina Dincă, Coordonator Program, Institutul de Cercetare și Formare JSI

Dr. Dana Iancu, Coordonator Program, Institutul de Cercetare și Formare JSI

Sergiu Țâra, Director executiv, Asociația Comunelor din România

Blythe Robinson, consultant expert administrație locală, PADCO/AECOM

Acest document a fost elaborat de JSI Research & Training Institute Inc. - Reprezentanța România, în cadrul proiectului Inițiativa pentru Sănătatea Familiei în România (ISFR), în colaborare cu PADCO/AECOM, în cadrul programului de asistența tehnică pentru reforma administrației locale, (LGRP). Documentul poate fi reprodus integral sau parțial, adaptat, cu menționarea sursei. Vă rugăm să trimiteți copii ale materialelor elaborate pe baza acestui document la:

JSI Research & Training Institute Inc. - Reprezentanța România,

Str. Gh. Manu nr. 5, sector 1, București

Tel: 40 21 650 20 80

Fax: 40 21 650 20 25

E-mail: office@jsi.ro

și

PADCO/AECOM – Reprezentanta Romania

Bd. Dacia nr. 29, sector 1, Bucuresti

Tel: (021) 310 0718

Fax: (021) 310 0719

Fondurile necesare pentru elaborarea acestui material au fost asigurate de către Guvernul American prin intermediul Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID), în cadrul acordului de cooperare 186-A-00-01-00103-00 și contractului nr. EPP-I-00-04-0026-00. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctele de vedere ale USAID.

GRIPA AVIARĂ ÎNTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI (1)

1. Ce sunt virusurile și cum se deosebesc de bacterii?

Virusurile sunt organisme extrem de simple care se înmulțesc numai în interiorul celulelor unei alte ființe. Un virus este de mii de ori mai mic și mai simplu decât o bacterie : bacteriile au structură celulară similară celulelor din orice alt organism, virusurile au structură infracelulară – numai acid nucleic și proteine de înveliș. Ca urmare, antibioticele – medicamente care pot distruge bacteriile – nu au niciun efect asupra virusurilor, care pot fi „atacate” mult mai greu, cu medicamente numite „antivirale”.

Fiecare virus poate locui numai în anumite tipuri de celule, pentru care au „cheia” cu care pot deschide peretele acelei celule. Astfel, virusurile gripale se înmulțesc, de regulă, în celulele din căile respiratorii și mult mai rar în celulele alveolelor plămânilor – determinând, ca urmare, o boală respiratorie. Mai mult decât atât, virusurile gripale sunt specifice pentru anumite specii (virusuri umane care determină îmbolnăviri la om, virusuri aviare care determină îmbolnăviri la păsări etc).

Virusurile gripale sunt extrem de „schimbătoare”, suferind frecvent mutații care le modifică semnificativ proprietățile. Virusurile care apar pot avea proprietăți care să le facă mai agresive, mai penetrante în celulele gazdei sau dimpotrivă, pot deveni mai puțin patogene, deci mai puțin eficiente în a produce o boală.

Gripa este o boală cunoscută de foarte multă vreme. De-a lungul timpului, au existat mai multe pandemii de gripă, determinate de mutații ale virusului gripal care au generat tulpini cu patogenitate foarte mare. În cursul primei pandemii de gripă (“gripa spaniolă”), înregistrată în secolul XX, au murit peste 20 de milioane de oameni.

Gripa aviară este infecția determinată de virusuri gripale specifice păsărilor, care în mod normal afectează curcile, găinile, struții, fazanii, potârnicile, rațele, găștele, păsările sălbatice acvatice din fauna locală și migratoare. Transmiterea virusurilor de la păsări la specii de mamifere este limitată. Porcul este cea mai susceptibilă gazdă în condiții naturale, iar omul numai după ce virusul a suferit anumite modificări. Porcul se contaminează și se infectează cu virusurile gripale aviare, dar nu se și îmbolnăvește. La fel reacționează și față de unele virusuri gripale specifice omului. Tigrii, pisicile se infectează și se și pot îmbolnăvi cu unele tulpini de virus gripal aviare precum H5N1 (dar nu cu orice tulpină de virus gripal de la păsări).

2. Cum se transmite gripa aviară?

Infecția, apărută inițial în Asia, s-a răspândit și în alte zone prin intermediul păsărilor migratoare. Virusul este transmis prin intermediul păsărilor bolnave, moarte, a apei contaminate și prin fecalele și secrețiile din căile respiratorii ale păsărilor sălbatice purtătoare. Odată infectate, atât păsările domestice cât și cele sălbatice (inclusiv găinile, rațele, găștele, curcanii și porumbeii) se pot îmbolnăvi și muri.

Multe specii de păsări sălbatice se infectează, nu fac boala, dar păstrează și elimină virusul timp îndelungat.

La păsări, boala se transmite prin:

- Pene/ fulgi murdărite cu fecale sau scurgeri din căile respiratorii: păsările care vin în contact cu o pasăre bolnavă pot lua virusul de pe penele acesteia.
- Excremente: un singur gram de excremente contaminate poate infecta până la un milion de păsări.
- Aer: virusul se poate transmite în mai mică măsură pe cale respiratorie, prin inhalarea aerosolilor care rezultă din fecalele și secrețiile de la păsările infectate.

3. Cum se poate limita răspândirea infecției?

Pentru a preveni infectarea păsărilor domestice, acestea trebuie ținute în țarcuri special construite, care să le izoleze complet de păsările sălbatice. Aceste țarcuri trebuie să fie acoperite complet, pentru ca excrementele păsărilor zburătoare să nu ajungă în spațiul păsărilor domestice. Totodată, păsările domestice trebuie ținute separat pe specii (rațele separat de găște, separat de găini, separat de curci și așa mai departe). În măsura în care aceste țarcuri nu pot fi construite, trebuie avut grijă ca măcar păsările din gospodărie să nu părăsească teritoriul curții, limitând astfel contactul cu alte păsări din vecinătate.

Totodată, trebuie luate orice alte măsuri posibile pentru a limita cât mai mult contactul dintre păsările sălbatice și păsările domestice sau oameni (contact direct sau contact cu fluidele, penele sau alte produse ale acestora). De exemplu, copiii nu au voie să culeagă pene de pe jos, nu au voie să se joace sau să manipuleze păsările bolnave sau moarte, fântâna trebuie ținută acoperită, găleata de la fântână trebuie să fie totdeauna lăsată în apă, pentru ca păsările sălbatice să nu bea apă din ea etc. Respectarea regulilor simple de igienă (ex: spălatul pe mâini) precum și a măsurilor de prevenire stabilite de autorități sunt metode care asigură prevenirea răspândirii bolii în rândul păsărilor, cât și a transmiterii acesteia la om.

Odată apărut un focar de infecție, modalitatea de a controla răspândirea bolii este sacrificarea păsărilor din fermele sau țarcurile infectate. Este o măsură radicală, dar boala este foarte contagioasă și, dacă nu se intervine rapid, infecția se va extinde imediat mai departe.

4. Care sunt implicațiile pentru sănătatea omului?

Răspândirea virusului în rândul păsărilor implică două riscuri pentru om.

Primul este riscul de infectare și îmbolnăvire, atunci când virusul se transmite de la păsări la om. Dintre cele câteva virusuri ale gripei aviare care s-au transmis la om, H5N1 a determinat cel mai mare număr de cazuri de îmbolnăvire gravă și decese în rândul oamenilor. Spre deosebire de gripa obișnuită, boala determinată de virusul H5N1 urmează un curs clinic neobișnuit de agresiv, cu evoluție severă și rapidă. Sunt obișnuite pneumonia virală și insuficiența mai multor organe. Mai mult de jumătate dintre persoanele infectate cu acest virus au decedat. Cele mai multe cazuri au apărut la copii și tineri adulți sănătoși.

Al doilea risc posibil este ca virusul să sufere mutații, transformându-se într-o formă cu grad mare de infecțiozitate pentru oameni și care să se transmită ușor de la om la om. Din păcate,

oamenii de știință consideră acest scenariu ca fiind extrem de probabil, omenirea fiind practic în pragul unei noi pandemii de gripă, care se poate solda cu un număr mare de victime omenești.

Până în prezent, conform Organizației Mondiale a Sănătății, nu a fost demonstrată științific transmiterea interumană a gripei aviare.

5. Care sunt semnele de boală la păsări?

La păsări, virusul gripal determină o boală sistemică, cu manifestări polimorfe, digestive, nervoase și respiratorii. Boala evoluează rapid și pasărea este în mod vizibil bolnavă.



Semne posibile de gripă aviară la păsări:

- ochi roșii
- secreții nazale și lacrimale evidente
- stare generală alterată
- creasta umflată și cianotică
- sinusuri tumefiate
- pielea capului și a gâtului violacee, cianotică și tumefiată
- dificultăți în respirație
- agravare rapidă a semnelor și simptomelor.

6. Ce trebuie să facă deținătorii de păsări ?

- Să anunțe medicului veterinar orice caz de îmbolnăvire sau moarte la păsări sau alte animale;
- Să nu atingă cu mâna goală cadavrele păsărilor;
- Să țină păsările închise în adăposturi, pentru a evita contactul cu păsările din alte gospodării sau cu păsările sălbatice;
- Să nu lase rațele și găștele pe bălți sau lacuri;

- Să supravegheze copiii și să nu-i lase să se joace cu păsările domestice, sălbatice sau cu cadavrele de păsări;
- Să acorde tot sprijinul personalului sanitar (uman și veterinar) și autorităților responsabile. Misiunea medicilor este aceea de a avea grijă de sănătatea oamenilor și a animalelor dumneavoastră.

7. Ce trebuie să facă crescătorii de păsări din ferme ?

Crescătorii de păsări din ferme trebuie să respecte normele de biosecuritate și să acorde tot sprijinul medicilor veterinari și autorităților statului.

8. Care a fost impactul social și economic al epizootiei de gripă aviară din România ?

- au fost ucise aproximativ 1,2 milioane de păsări
- despăgubirile acordate proprietarilor sunt estimate până în prezent la circa 2,5 milioane euro
- sume importante au fost cheltuite pentru:
 - o Examenе de laborator 1.071.428 euro
 - o Seturi de diagnostic 3.040.000 euro
 - o Examenе clinice 270.000 euro
 - o Incinerarea și eutanasierea păsărilor 8.003.775 euro
- la acestea se adaugă și alte pierderi:
 - o Avicultura 43 milioane euro prin scăderea vânzărilor și 4 milioane euro prin interzicerea exporturilor.
 - o Turismul : 6 milioane de Euro/întreprindere turistică/ 6 luni în Delta Dunării

GRIPA AVIARĂ ÎNTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI (2)

1. Care este situația actuală a gripei aviare în România și la nivel mondial ?

În România nu s-a înregistrat nici un caz de îmbolnăvire la om cu virusul gripal aviari (H5N1).

Numărul de îmbolnăviri la om și țările unde s-au înregistrat aceste cazuri sunt prezentate în tabelul de mai jos. Datele provin de la Organizația Mondială a Sănătății (6 iunie 2006).

Țara	2003		2004		2005		2006		Total	
	Număr cazuri	Număr decese	Număr cazuri	Număr decese	Număr cazuri	Număr decese	Număr cazuri	Număr decese	Număr cazuri	Număr decese
Azerbaidjan	0	0	0	0	0	0	8	5	8	5
Cambodgia	0	0	0	0	4	4	2	2	6	6
China	0	0	0	0	8	5	10	7	18	12
Djibouti	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0
Egipt	0	0	0	0	0	0	14	6	14	6
Indonesia	0	0	0	0	17	11	32	26	49	37
Irak	0	0	0	0	0	0	2	2	2	2
Tailanda	0	0	17	12	5	2	0	0	22	14
Turcia	0	0	0	0	0	0	12	4	12	4
Vietnam	3	3	29	20	61	19	0	0	93	42
Total	3	3	46	32	95	41	81	52	225	128

2. Cum se pot infecta oamenii?

Principala cale de infectare este contactul direct cu păsările bolnave sau cu suprafețe și obiecte contaminate. Până în prezent, cele mai multe cazuri de gripă aviară la om au apărut în zonele rurale și pre-urbane în care oamenii își țin păsările libere prin curte, inclusiv în locul în care se joacă și copiii. În acest fel, copiii sunt expuși riscului de infectare. Infectarea poate avea loc de asemenea în timpul tăierii, jumulirii, tranșării și pregătirii păsărilor pentru a fi gătite.

3. Este sigur să mâncăm carne și alte produse de pasăre?

Da, dar trebuie luate anumite măsuri de siguranță. Ouăle și carnea de pasăre trebuie bine prelucrate termic, deoarece virusul H5N1 nu rezistă la temperaturi înalte. Este suficient ca aceste produse să fie gătite la temperatura obișnuită (70°C în interiorul produselor) pentru ca virusul să moară. Asigurați-vă că toate părțile din carnea de pasăre sunt bine pătrunse (fără părți “roz”) și că ouăle sunt bine făcute (nu au gălbenușul moale).

De asemenea, trebuie să se aibă mare grijă cu orice fluid aviari (secreții, sânge, excremente, etc). În cazul păsărilor infectate, acestea conțin cantități mari de virus. Fluidele provenind de la păsări nu trebuie să vină sub nici o formă în contact cu produse care se consumă crude. După ce se umblă cu carne sau alte produse de pasăre crude, mâinile trebuie atent spălate și suprafețele

care au intrat în contact cu produsele avicole (cuțit, tocător, etc) trebuie curățate și dezinfectate. Este suficient să se folosească săpun și apă fierbinte.

Gripa aviară nu se transmite prin mâncarea gătită bine!

4. Cât de ușor se transmite virusul de la păsări la oameni?

Foarte greu! Deși până în prezent au fost semnalate peste 200 de cazuri de gripă aviară la om, acesta este un număr mic comparativ cu numărul mare de păsări bolnave. Din motive insuficient cunoscute, virusul afectează în mod inegal persoanele expuse, numai unii dintre oamenii care au venit în contact cu virusul dezvoltând în final infecția. Cu toate acestea pericolul există și nu trebuie ignorat!

5. Există vreun vaccin împotriva acestui virus?

Din păcate, încă nu există un vaccin împotriva acestei infecții, deși se lucrează deja la realizarea sa în câteva țări. Vaccinul va fi dezvoltat pentru a contracara pandemia de gripă aviară și va trebui să se potrivească pe cât de mult posibil virusului care va fi responsabil de declanșarea acesteia. Din acest motiv, un astfel de vaccin va fi disponibil pe scară largă doar la câteva luni de la declanșarea pandemiei, iar cantitatea produsă va fi probabil mult sub cererea anticipată. Există însă în fiecare toamnă/ iarnă un vaccin anti-gripal uman preparat în baza informațiilor transmise de la Organizația Mondială a Sănătății care ne poate proteja de epidemia de gripă umană.

6. Există vreun tratament împotriva acestui virus?

Din păcate, deoarece virusurile sunt organisme extrem de simple, este dificil să le distrugi. În momentul în care acestea pătrund în celule, distrugerea lor poate însemna sacrificarea celulelor care le găzduiesc.

În prezent există medicamente care sunt relativ eficiente împotriva virusurilor gripale (ex. Tamiflu). Aceste medicamente pot limita într-o oarecare măsură înmulțirea virusurilor și astfel dau răgaz organismului să își construiască proprii anticorpi cu care să lupte.

7. Care sunt semnele de boală la om?

Gripa este o infecție acută respiratorie, cauzată de virusurile gripale. Ea seamănă ca simptomatologie cu alte infecții respiratorii cauzate de alte virusuri sau bacterii (răceli, guturai), doar că de obicei bolnavii de gripă sunt mai slăbiți și au starea generală alterată.

Caracteristică	Gripă	Răceală obișnuită
Debut	Brusc	Gradual
Febră	De obicei mare (38 - 41 grade Celsius)	Absentă sau moderată
Dureri musculare	Severe	De obicei ușoare sau moderate
Stare de slăbiciune	Accentuată	De obicei ușoară sau

		moderată
Dureri de gât și tuse	De obicei apar foarte devreme	Au maximul la 2-3 zile de la debutul bolii
Dureri la nivelul toracelui	Uzual apare o senzație de arsură substernală	Ușoare, în cazul în care apar
Strănut	Ocazional	Frecvent
Durată	7-10 zile	3-4 zile

În cazul gripei aviare, simptomele sunt severe și includ: febră mare, tuse, dificultăți în respirație, stare generală alterată.

CERINȚELE LEGISLATIVE PENTRU COMBATEREA GRIPEI AVIARE

Până acum România nu a înregistrat nici un caz de gripă aviară transmisă la om.

Aceasta se datorează, în parte, răspunsului rapid dat de guvern și de autoritățile administrației publice locale din localitățile afectate, în cazul focarelor de gripă aviară. Pentru a preveni cazurile de îmbolnăvire umană și a limita răspândirea gripei aviare, guvernul a adoptat o serie de legi care afectează toate nivelurile administrației publice, dar și persoanele fizice care dețin păsări. Această prezentare acoperă secțiunile importante ale legilor pe care primarii ar trebui să le cunoască. Informația este prezentată în ordinea responsabilității de la nivelul administrației centrale, la administrația locală și apoi, la cetățeni. De asemenea, sunt incluse și sancțiunile pentru nerespectarea acestor legi. Responsabilitățile directe ale primarilor vor fi subliniate.

1. *Relația dintre autoritățile administrației publice locale și Autoritatea Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor (Ordonanța Guvernului nr. 42/2004):*

- Autoritățile administrației publice centrale și locale trebuie să coopereze și să sprijine medicii veterinari împuterniciți în exercitarea competențelor specifice domeniului sanitar-veterinar. (art. 17);
- Această autoritate națională stabilește obligațiile și responsabilitățile instituțiilor și organelor administrației publice în domeniul sanitar-veterinar. (art. 8);
- Autoritatea poate solicita organelor administrației publice centrale și locale aplicarea măsurilor legale în caz de necesitate sau risc iminent pentru sănătate sau siguranța alimentelor (art. 11, subpunctul 1).

2. *Guvernul a adoptat măsuri de prevenire a gripei aviare. Măsurile necesare pentru prevenirea și combaterea bolilor contagioase și parazitare ale animalelor sunt, de asemenea, obligatorii pentru consiliile locale și pentru persoanele fizice care dețin animale. În cazul în care o boală contagioasă se răspândește și afectează unul sau mai multe județe, va fi convocat Comandamentul Antiepidemiologic Central (Ordonanța nr. 42/2004).*

- Pentru sprijinirea acțiunilor de luptă împotriva bolilor transmisibile ale animalelor, consiliul local sau județean trebuie să constituie comandamente antiepidemiologice. Acestea vor fi formate din conducătorii diferitelor servicii de pe teritoriul respectiv și alte persoane care au ca sarcină aplicarea măsurilor de control stabilite de Autoritate cu privire la combaterea bolilor. (art. 26, p.4).
- Comandamentul antiepidemiologic județean se stabilește prin decizia prefectului (Ordinul nr.26/2005). Membrii acestui comandament sunt:
 - a. Directorul general al Direcției generale pentru agricultură și dezvoltare rurală;
 - b. Directorul Direcției sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor (secretar tehnic al comandamentului);
 - c. Directorul Direcției pentru sănătate publică județeană;
 - d. Comandantul poliției județene;

- e. Conducătorii instituțiilor și unităților cu activități legate de organizarea producției, transportului, prelucrării, depozitării și valorificării animalelor și produselor de origine animală și vegetală;
 - f. Conducătorii organelor silvice și de vânătoare județene;
 - g. Alți conducători de instituții responsabile pentru prevenirea și combaterea bolilor la animale la nivel județean.
- Comandamentul antiepidemiologic județean are următoarele atribuții:
 - a. Analizează periodic situația din județ și stabilește măsuri pentru îmbunătățirea acesteia. În cazul apariției unei epidemii pe teritoriul județului, comandamentul are următoarele sarcini:
 - b. Stabilește planul general de măsuri pentru prevenirea și combaterea epidemiilor, în conformitate cu prevederile legale sau recomandările primite de la comandamentul epidemiologic central și organizează campanii de informare cu privire la acest plan;
 - c. Asigură baza tehnică și materială necesare pentru aplicarea planului;
 - d. Urmărește aplicarea planului de măsuri, stabilind responsabilități pentru fiecare membru al comandamentului, pe sectoare de activitate și zone teritoriale;
 - e. Analizează eficiența acțiunilor întreprinse, luând în continuare măsurile necesare (art. 2).
 - Comandamentele antiepidemiologice municipale, orașenești și comunale se stabilesc prin deciziile consiliilor locale și sunt conduse de către primar. Acestea au aceleași sarcini ca și comandamentele județene cărora le sunt subordonate (art. 3). În componența acestora intră:
 - a. Medicul veterinar oficial al circumscripției sanitare veterinare zonale;
 - b. Conducătorii tuturor sectoarelor cu responsabilități în prevenirea și combaterea bolilor transmisibile la animale;
 - c. Secretarul va fi medicul veterinar de liberă practică împuternicit.

3. *Măsurile ce trebuie luate în cazul gripei aviare (Ordinul nr. 26/2005):*

- Consiliile locale trebuie să anunțe medicul veterinar imediat ce află de apariția unor cazuri de boală și să ia următoarele măsuri până la sosirea acestuia:
 - a. Să controleze dacă animalele bolnave sau suspecte de îmbolnăvire au fost izolate și să impună restricții în circulația animalelor, cărnii și a altor produse de la aceste animale, furajelor și altor materiale sau obiecte care ar putea fi contaminate;
 - b. Să facă cercetări în legătură cu extinderea bolii și să verifice animalele din curțile unde au apărut animalele bolnave sau suspectate de boală;
 - c. Să oprească eliberarea biletelor de proprietate și adevărate a sănătății pentru animale și să le retragă pe cele eliberate anterior;
 - d. Să oprească sau să închidă într-un loc izolat turmele de animale aflate în trecere, la care s-au constatat cazuri sau suspiciuni de boală, până la sosirea medicului veterinar oficial (art. 48).
- Pe baza deciziei medicului veterinar oficial, consiliul local trebuie să ia măsurile legale ce se impun pentru eradicarea bolii. Punerea în aplicare a deciziei consiliului local se face prin comandamentele epidemiologice. În funcție de evoluția bolii, prevederile deciziei consiliului local vor putea fi completate, modificate la

propunerea medicului veterinar oficial sau a unui medic veterinar oficial ierarhic superior. (art. 48);

- Carantina de gradul I și II se instituie de către consiliul local pe baza actului sanitar veterinar de constatare și declarare oficială a bolii întocmit de către medicul veterinar oficial, conform prevederilor Ordinului nr. 156/1999 (art. 74);
- Punerea în aplicare a măsurilor de carantină se face de către consiliile locale, prin comandamentele antiepidemice. Personalul sanitar veterinar și de poliție va controla respectarea acestor măsuri și va sancționa persoanele care nu respectă aceste măsuri (art. 76);
- Aplicarea măsurilor restrictive de circulație a animalelor, produselor de origine animală și vegetală și a persoanelor este obligatorie pentru: toți deținătorii de animale și produse, consiliile locale și poliție. Supravegherea stării sanitare veterinare a animalelor și aplicarea măsurilor tehnice de profilaxie revine în sarcina personalului sanitar veterinar (art. 82);
- Ridicarea măsurilor de carantină de gradul I și II se face de către consiliul local în baza actului sanitar veterinar de stingere oficială (art. 89).

4. *Autoritățile locale au obligația de a anunța apariția focarelor și de a informa populația cu privire la apariția bolii. Secțiunile relevante ale legii și sancțiunile pentru nerespectarea acestora sunt menționate în continuare (Legea Nr. 221/2006).*

- Autoritățile trebuie să anunțe imediat apariția gripei aviare în teritoriul de care se ocupă, restricțiile impuse de comandamentele antiepidemice și zonele de protecție și supraveghere și alte zone stabilite de programele de combatere a gripei aviare, prin orice mijloc de informare pe care îl au la dispoziție. (art.1, p.2);
- Primarul unității administrativ-teritoriale trebuie să comunice fiecărui proprietar de animale și să afișeze în locurile publice măsurile de prevenire și combatere a bolilor transmisibile ale animalelor. (art. 2¹, par (1)).
- Comunicarea către fiecare proprietar de animale se face nemijlocit, prin încheierea unui proces verbal de luare la cunoștință, semnat de ambele părți (art. 2¹, par. 2);
- Nerespectarea obligațiilor menționate mai sus constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 1 la 3 ani (art. 9, par. 1¹);
- Nerespectarea deciziilor emise de comandamentul epizootic central și comandamentele epizootice județene și locale constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 1 an. (art. 9, par. (3)).

5. *În cazul în care este informat de apariția unui focar de gripă aviară medicul veterinar oficial zonal trebuie să verifice animalele respective și să ia următoarele măsuri (Ordinul nr. 26/2005):*

- Controlează măsurile luate deja de proprietarul animalelor sau de consiliul local completându-le la nevoie;
- Examinează animalele bolnave sau suspecte de boală sau contaminare, carnea și produsele provenite de la animalele tăiate de urgență și face autopsia animalelor moarte;
- Dacă boala există în mai multe curți, examinează toate animalele respective din comunitate și chiar și din comunitățile învecinate;

- Efectuează ancheta antiiepizootologică pentru a stabili data apariției bolii, originea acesteia, dacă au fost scoase din localitate animalele bolnave, bănuite de boală sau contaminare sau produse de origine animală sau vegetală contaminate. În acest caz va informa autoritățile relevante;
- Efectuează orice alte cercetări necesare pentru clarificarea diagnosticului;
- În exploatațile de animale cu medici veterinari proprii, aceștia sunt obligați să pună la dispoziția medicului veterinar oficial toate datele și informațiile necesare în scopul stabilirii diagnosticului (art.49);
- Dacă în urma cercetărilor medicul veterinar oficial exclude existența bolii, restricțiile vor fi ridicate (art. 50);
- Dacă din cercetările efectuate nu se poate exclude suspiciunea de boală transmisibilă, animalele bolnave și suspecte vor fi izolate și puse sub observație și se vor recolta probe pentru laborator.
 - a. Medicul veterinar oficial va înștiința Direcția sanitară veterinară județeană prin telefon;
 - b. În cazul în care nu există cadavre proaspete sau animale tăiate de urgență, medicul veterinar oficial poate solicita aprobarea pentru tăierea unui animal bolnav sau suspect de boală, în scop de diagnostic. Prelevarea probelor se va face în conformitate cu prevederile legii (art. 51);
- Indiferent dacă boala poate fi confirmată oficial sau nu, trebuie luate toate măsurile de prevenire a acesteia (art. 52);
- Concomitent cu declararea oficială a bolii, medicul veterinar oficial va anunța Direcția sanitară veterinară și circumscriptiile veterinare învecinate pe o rază de 20 de km. Pentru bolile cu mare transmisibilitate și cazuri când s-au îmbolnăvit un număr mare de animale sau au fost constatate îmbolnăviri și la oameni, atât la Direcțiile sanitar veterinare județene cât și la circumscriptiile veterinare învecinate vor fi înștiințate cu privire la acest fapt (art. 56);
- În toate cazurile în care se constată boli ce pot fi transmise și la oameni se va anunța imediat și medicul uman al circumscripției sanitare respective, chiar dacă nu există oameni bolnavi (art. 57).

6. *Ce este carantina (Ordinul nr 26/2005):*

- Este un complex de măsuri restrictive ce se impun în circulația animalelor, oamenilor, produselor de origine animală și vegetală, furajelor, ustensilelor, mijloacelor de transport, dejecțiilor etc, cu scopul de a opri difuzarea bolilor transmisibile la animale;
- În funcție de extinderea bolii, gradul de contagiozitate, căile de transmitere și numărul de animale amenințate, carantina poate fi redusă la o curte sau se poate extinde la grupe de comune sau teritorii mai întinse (art. 69);
- Există trei grade de carantină: I, II și III (art. 70);
- Carantina de gradul I se referă la boli cu grad mare de contagiozitate cum ar fi febra aftoasă și gripa aviară. În cele mai multe cazuri, carantina impusă în cazul focarelor de gripă aviară va fi de gradul I.
 - a. Traficul tuturor animalelor (inclusiv a celor nereceptive la boala respectivă), oamenilor, produselor de origine animală și vegetală,

- vehiculelor, uneltelor și a oricăror obiecte care ar putea fi contaminate este interzis;
 - b. Animalele trebuie ținute închise în adăposturi, care se sigilează iar curțile contaminate se pun sub pază. Dejecțiile animalelor, așternutul și resturile de furaje se distrug zilnic;
 - c. Intrarea și ieșirea persoanelor din teritoriile sub carantină este interzisă, putându-se aproba numai în situații excepționale, sub supraveghere sanitară veterinară;
 - d. Aprovizionarea teritoriilor aflate sub carantină se face prin transbordare. Permișiunea excepțională pentru traficul auto în comunitate poate fi acordată numai în condiții speciale;
 - e. Sunt interzise toate activitățile și manifestările obștești care ar putea contribui la difuzarea epizootiei. (art. 71).
- Carantina de gradul II se aplică în cazul epizootiilor cu difuzibilitate medie, de tipul pestei porcine clasice.
 - a. Restricțiile de trafic se aplică numai asupra curților contaminate;
 - b. Animalele afectate trebuie ținute în adăposturi în interiorul comunității. Este interzisă introducerea și scoaterea de animale receptive sau a produselor de la specia afectată;
 - c. Persoanele pot ieși din focar în condiții speciale de dezinfecție, cu aprobarea autorității veterinare locale (art. 72).
- Carantina de gradul III se aplică în cazul bolilor ce se transmit prin contact direct între animalele receptive (ex. turbarea, tuberculoza, etc.).
 - a. Se impun anumite restricții asupra circulației și reproducției animalelor bolnave și suspecte (art. 73).
 - b. Se instituie numai în baza actului sanitar veterinar de constatare și declarare oficială a bolii întocmit de medicul veterinar oficial (art. 75).

7. *Autoritățile locale au responsabilități în ceea ce privește ecarisarea teritoriului (Ordonanța Guvernului nr. 47/2005)*

- Consiliile locale sunt responsabile de neutralizarea cadavrelor de animale provenite din gospodăriile crescătorilor individuali de animale sau a celor găsite moarte. (art. 9, alin. (2))
- Consiliile locale au obligația de a-și asigura fie instalații de incinerare/coincinerare autorizate proprii, fie de a-și asigura contractual serviciile unei unități de ecarisare.” (art. 9, alin. (3))
- În cazul localităților izolate, neutralizarea cadavrelor de animale este organizată de consiliul local.” (art. 10, alin. (3))
- Sunt contravenții și se sancționează cu amendă de la 1.000 la 2.000 RON neorganizarea de către consiliile locale a locurilor de îngropare prevăzute la art. 6 sau neîndeplinirea de către acestea a condițiilor de organizare și funcționare și cu amendă de la 1.500 la 2.500 RON neîncheierea unui contract valabil cu o unitate de ecarisare sau neorganizarea neutralizării deșeurilor de origine animală, în condițiile legii, de către consiliile locale.” (art. 16)

8. *Responsabilitățile legale ale persoanelor fizice sau juridice care dețin animale (Ordonanța 42/2004):*

Proprietarii de animale sunt obligați să ia următoarele măsuri pentru protejarea sănătății animalelor și prevenirea transmiterii bolilor:

- Toți cetățenii au datoria de a apăra sănătatea animalelor, prevenirea bolilor și protecția mediului (art. 1 și art. 1 din Hotărârea Guvernului no. 1415/2004).
- Orice persoană fizică sau juridică implicată în activități care influențează sănătatea animalelor trebuie să respecte toate prevederile legislației sanitar-veterinare pentru a asigura și garanta sănătatea animalelor, sănătatea publică, protecția mediului și siguranța alimentelor (art. 2).
- Proprietarii de animale trebuie să cunoască responsabilitățile serviciilor sanitar-veterinare zonale și modul în care acestea li se aplică:
 - a. să asigure sprijinul necesar medicului veterinar oficial pentru realizarea atribuțiilor și responsabilităților acestuia;
 - b. să permită accesul liber, permanent și nerestricționat al medicului veterinar oficial pentru efectuarea inspecțiilor, controalelor, verificărilor sau examinărilor animalelor (art. 18);
 - c. să ofere medicului veterinar oficial asistența necesară în timpul controalelor, inspecțiilor, verificărilor și examinărilor animalelor;
 - d. să anunțe apariția oricărei suspiciuni sau îmbolnăviri a animalelor și, până la sosirea medicului veterinar, să izoleze animalele moarte, ucise ori tăiate, și să nu comercializeze carne sau produse provenite de la acestea;
 - e. să anunțe în termenul stabilit de prevederile legale, despre mișcarea animalelor, comercializarea de animale vii sau dispariția, moartea sau tăierea acestora;
 - f. să aplice măsurile sanitar-veterinare pentru prevenirea bolilor animale și pentru controlul și prevenirea răspândirii acestora (art. 16).

9. *Obligațiile de raportare ale deținătorilor de animale:*

- Să declare la primărie numărul exact de păsări deținute;
- Să păstreze toate păsările în adăposturi sau arii bine izolate, în care nu pot ajunge dejecțiile păsărilor sălbatice, astfel încât să se evite contactul acestora cu păsările din gospodărie, cu păsările din alte gospodării sau cu alte păsări sălbatice (art. 2¹, p. (3), Legea 221/2006);
- Să contacteze consiliul local în cel mult 24 de ore de la constatarea oricărei îmbolnăviri, suspiciuni, morți sau tăieri de urgență a animalelor și să transmită toate informațiile pe care le dețin despre aceste cazuri (art. 46 din Ordinul nr. 26/2005).

10. *Sanțiuni pentru nerespectarea obligației de raportare impuse deținătorilor de animale: Deținătorii de animale vor fi sancționați cu amendă de la 300 RON la 600 RON pentru săvârșirea următoarelor contravenții (Hotărârea nr.1580/2005):*

- Neanunțarea în termen de 24 de ore a oricărei îmbolnăviri sau suspiciuni de boală, morții, tăierii de necesitate a unor animale;

- Neizolarea animalelor bolnave, nerespectarea interdicției de circulație a persoanelor din afara zonelor contaminate, nepăstrarea cadavrelor animalelor moarte ori tăiate și consumul sau înstrăinarea cărnii și produselor provenite de la acestea până la sosirea medicului veterinar;
- Nerespectarea restricțiilor impuse de medicii veterinari competenți;
- Sancțiunile sunt aplicate de către polițiști (art. 4¹, p. 1 & 2);
- Persoanele sancționate contravențional nu vor beneficia de despăgubiri (art. 4²);
- Toate păsările existente în afara gospodăriei se consideră că nu au stăpân, se confiscă și se eutanasiază, fără a se acorda despăgubiri (art. 9¹, Legea 221/2006);
- Nerespectarea restricțiilor de vânatoare (Ordonanța nr 11/2006)
 - a. Este interzisă vânarea păsărilor migratoare și sedentare (Anexa 1)
 - b. Nerespectarea acestei prevederi se pedepsește cu închisoare de la 1 la 3 ani sau cu amendă de la 5.000 la 25.000 RON (art. 9, par. (1)).

11. Proceduri de compensare pentru animalele tăiate (Hotărârea nr. 1415/2004)

- Se vor acorda despăgubiri proprietarilor animalelor tăiate în cazurile în care măsurile au fost luate pentru eradicarea bolilor contagioase din zonele contaminate (art. 26 din Hotărârea nr. 1480/2005, și art. 26, par. (6) din Ordonanța 42/2004);
- Plata despăgubirilor se va face de la bugetul de stat, la valoarea de înlocuire la prețul pieței a animalelor tăiate, ucise sau altfel afectate (art. 4, par. 1 și art. 26, par. (7) din Ordonanța nr. 42/2004);
- Despăgubirile vor fi plătite persoanelor fizice dacă acestea dețin legal animalele care au fost sacrificate și respectă normele legale referitoare la înregistrarea animalelor (art. 3, par. (1), Anexa nr.17);
- Despăgubirile se acordă în baza documentației întocmită de serviciile sanitar-veterinare din județul afectat, avizată de direcția pentru agricultură și dezvoltare rurală județeană a aceleiași zone (art. 3 par. (3));
- Despăgubirile care rezultă din lichidarea rapidă a unui focar vor fi plătite indiferent dacă animalele sunt asigurate sau nu (art. 3, par. (4));
- Suma despăgubirii ce urmează a fi acordată se stabilește de o comisie de evaluare constituită din: specialistul unității pentru ameliorare și reproducție în zootehnie din cadrul direcției pentru agricultură și dezvoltare rurală județene, medicul veterinar oficial, specialistul de la centrul local de consultanță agricolă, agentul agricol, primarul localității sau reprezentantul acestuia (art. 4, par. (2)).
- Valoarea de înlocuire a animalului va fi stabilită în funcție de valoarea genetică, zootehnică, sex, vârstă, greutate, stare fiziologică, categoria de producție, la prețul pieței la data când a avut loc lichidarea focarului de boală. (art. 4, par. (3));
- Toată documentația întocmită de proprietarii de animale și de medicul veterinar oficial va fi aprobată de contabilul-șef al direcției pentru agricultură și dezvoltare rurală județeană (art. 5).
- Despăgubirile se acordă în baza decontului pentru stabilirea și plata despăgubirilor ce se cuvin proprietarilor de animale (vezi Modelul din Anexa 3 și art. 1). Documentația trebuie să includă:
 - a. Ancheta epizootologică întocmită de medicul veterinar oficial al circumscripției unde a fost declarată boala;
 - b. Actul de declarare a bolii eliberat de medicul veterinar oficial;

- c. Fișa de evaluare întocmită și semnată de comisia de evaluare;
- d. Copiile buletinelor de analiză eliberate de laboratoarele sanitar-veterinare de stat;
- e. Procesele-verbale încheiate și certificatele sanitar-veterinare de transport al animalelor vii eliberate de medicul veterinar oficial, pentru crescătorii de animale particulari;
- f. Documentele care să ateste sumele de bani încasate de către proprietarii de animale în urma valorificării prin sacrificarea animalelor, dacă este cazul;
- g. Declarație pe propria răspundere că animalul/animalele au fost asigurate, dacă este cazul;
- h. Decontul conform modelului prevăzut în Anexa 3.

12. Responsabilitățile altor ministere române în ce privește gripa aviară:

- Ministerul Sănătății:
 - a. Supraveghează personalul care se ocupă de cazurile de gripă aviară;
 - b. Asigură tratament în cadrul unităților sanitare;
 - c. Pune la dispoziție documente informative cu privire la identificarea gripei și procedurile ce trebuie urmate atunci când este detectat un caz;
 - d. Coordonează activitățile de prevenire/control al gripei aviare.

- Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului
 - a. Stabilește punctele de dezinfecție pe drumurile europene și naționale pentru izolarea zonelor de carantină. Plasează filtre dezinfectoare la intrarea/ieșirea din aeroporturi și porturi.
 - b. Distribuie pliante și materiale de informare despre gripa aviară în porturi și aeroporturi.
 - c. Lucrează în colaborare cu punctele vamale pentru asigurarea controlului sanitar veterinar al bagajelor călătorilor, asigură controlul sanitar veterinar al produselor alimentare distribuite în avioane, etc;

- Ministerul Administrației și Internelor
 - a. Lucrează împreună cu alte ministere pentru coordonarea transportului animalelor, aplicarea măsurilor la punctele vamale și distribuirea informațiilor și materialelor educative pe teme specifice de sănătate.

- Autoritatea Națională Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor
 - a. Impune restricții asupra tranzitului și importului de animale vii și produse provenite din țările cu gripă aviară și asigură intervenția specialiștilor în focarele de gripă aviară;
 - b. Asigură substanțele dezinfectante și echipamentul de protecție pentru personalul relevant.

PRINCIPII ȘI TEHNICI PENTRU O COMUNICARE MEDIA EFICIENTĂ

Urmează un scurt rezumat privind principiile și tehnicile de comunicare eficientă cu media. Rezumatul are la bază o trecere în revistă a literaturii de specialitate. Aceste principii și tehnici sunt prezentate în șapte pași. Aceștia sunt repetați și rezumați aici pentru a-l ajuta pe cititor.

I. Principii și tehnici

1. Acceptați mass media ca pe un partener legitim

- Acceptați faptul că o comunicare eficientă cu mass media, într-o situație de urgență sau de criză:
 - permite mass media să joace un rol constructiv în protejarea sănătății publice;
 - permite oficialităților din domeniul sănătății publice să ajungă la o gamă variată de autorități;
 - permite oficialităților din domeniul sănătății publice ca, în colaborare cu mass media, să construiască o stare de încredere, să calmeze un public agitat, să furnizeze informațiile necesare, să încurajeze comportamentele cooperante și să salveze vieți.
- Manifestați respect față de mass media, oferind informații privind deciziile luate și acțiunile întreprinse.
- Stabiliți relații de lucru pozitive cu persoanele de contact din mass media, înainte de izbucnirea unei situații de urgență.
- Includeți jurnaliștii în exercițiile de planificare a răspunsului în fața unei urgențe publice.
- Fiți politicoși și amabili în orice situație, chiar dacă jurnalistul nu este.
- Nu puneți reporterii într-o situație stânjenitoare.
- Furnizați informații reporterilor sosiți la fața locului, în zonele cu telefoane publice, camere de odihnă, hoteluri, restaurante.
- Nu adoptați o atitudine defensivă sau argumentativă în timpul interviurilor.
- Menționați în interviuri elemente care fac o poveste interesantă pentru mass media, incluzând exemple, povestioare și alte aspecte care influențează percepția publicului legată de risc, îngrijorare și violență.
- Folosiți o gamă largă de canale de comunicare media pentru a-i angaja și a-i implica pe oameni.
- Adoptați cele mai înalte standarde etice - admiteți că oamenii vă consideră răspunzător din punct de vedere profesional și moral.
- Încercați să informați redactorii șefi și reporterii asupra capacității organizației de a face față unei urgențe de sănătate publică.
- Oferiți-vă să vă ocupați de urmărirea chestiunilor care nu pot fi rezolvate imediat.
- Încercați să ajungeți la rezultate reciproc avantajoase cu mass media.
- Implicați mass media în exercițiile de formare și pregătire.

2. Pregătiți-vă temeinic și cu grijă pentru orice interacțiune cu mass media

- Evaluați diversitatea culturală și nivelul socio-economic al populațiilor țintă.
- Evaluați capacitățile interne de relație cu media.

- Recunoașteți că toate activitățile și materialele de comunicare ar trebui să reflecte natura diversă a societăților în mod corect, reprezentativ și atotcuprinzător.
- Începeți orice efort/demers de planificare a comunicării stabilind scopuri clare și explicite, precum:
 - informarea și educarea;
 - îmbunătățirea nivelului de cunoștințe și înțelegerea;
 - construirea, menținerea sau restaurarea încrederii;
 - îndrumarea către și încurajarea unor atitudini, decizii, acțiuni și comportamente adecvate; și
 - încurajarea dialogului, colaborării și cooperării.
- Alcătuiți un plan scris de comunicare.
- Alcătuiți o strategie de comunicare cu partenerii.
- Impuneți coordonarea în situații care implică mai multe agenții.
- Identificați părțile interesate și subgrupurile importante în rândului publicului, ca ținte ale mesajelor.
- Pregătiți un număr limitat de mesaje cheie înainte de apariția eventualelor urgențe de sănătate publică.
- Afișați mesaje cheie și informațiile suplimentare pe site-ul web, care se bucură de o bună reclamă.
- Testați mesajele înainte de a le folosi la interviu.
- Respectați diversitatea și multiculturalismul în alcătuirea mesajelor.
- Instruiți personalul cheie – inclusiv personalul tehnic – în abilități de comunicare cu mass media, nivel începător, intermediar și avansat.
- Exersați abilitățile de comunicare regulat.
- Nu spuneți niciodată nimic „neoficial”, nimic din ceea ce nu ați vrea să vă fie atribuit.
- Recrutați purtători de cuvânt care au prestanță și abilități personale de interacțiune.
- Oferiți cursuri de formare pentru oficialitățile guvernamentale de rang înalt, care joacă un rol major în comunicarea cu mass media.
- Furnizați puncte de discuție elaborate celor care joacă un rol important în comunicarea cu media.
- Recunoașteți valoarea și recompensați-i pe purtătorii de cuvânt care reușesc ca mesajele lor cheie să fie incluse în povești prezentate de media.
- Anticipați întrebările și chestiunile la care s-ar putea ajunge în timpul interviului.
- Instruiți purtătorii de cuvânt în legătură cu modul de a redirecționa un interviu (sau de a-l readuce la subiectul inițial), prin folosirea unor fraze de legătură, precum „ceea ce e cu adevărat important de știut este...”.
- Puneți-vă, dinainte, de acord cu reporterul asupra logisticii și a subiectului de discuție – spre exemplu durata, locația și tema precisă a interviului -, dar fiți conștient că reporterul poate încerca să se abată de la subiectul stabilit inițial.
- Schimbați strategia și mesajele, dacă este nevoie, în funcție de activitățile de monitorizare, eforturile de evaluare și de feedback.
- Lucrați în mod proactiv pentru a construi povești, mai degrabă decât să așteptați până când ceilalți vor fi conturat povestea și apoi să reacționați.
- Evaluați cu atenție eforturile de comunicare cu mass media și învățați din greșeli.
- Împărtășiți cu ceilalți ce ați învățat lucrând cu mass media.

3. Răspundeți nevoilor funcționale ale mass media

- Evaluați nevoile mass media.

- Fiți accesibil pentru reporterii.
- Respectați termenele limită stabilite de aceștia.
- Acceptați faptul că reporterii de știri vor simplifica și vor prescurta mesajele dvs.
- În cazul unei urgențe, stabiliți un program de informare regulată a media, chiar dacă ultimele informații nu sunt „demne de o știre”, conform standardelor lor – o comunicare deschisă și regulată ajută la construirea încrederii și umple golurile de informație.
- Pentru mai multe informații, recomandați ziaristilor să consulte site-ul dvs. de Internet.
- Rezervați un număr limitat de mesaje cheie pentru interviuri.
- Repetați mesajele cheie de mai multe ori în cadrul conferințelor de presă sau al interviurilor.
- Furnizați informații corecte, adecvate și folositoare, alese în funcție de nevoile fiecărui tip de media, precum fragmente sonore, înregistrări și alte materiale vizuale pentru televiziune.
- Furnizați reporterilor materiale auxiliare. Acestea pot fi afișate pe site-ul dvs, de Internet și pot face din pachetele de informații pentru mass media.
- Aveți grijă când furnizați cifre reporterilor – pot fi ușor interpretate sau înțelese greșit.
- În timpul interviului, referiți-vă la subiectul stabilit inițial – nu deviați de la subiect.
- Dacă nu știți să răspundeți la o întrebare, axați-vă pe ceea ce știți, spuneți-i reporterului ce acțiuni veți lua pentru a obține un răspuns și comunicați informația la timp.
- Dacă vi se cere o informație care este de competența altei persoane sau organizații, recomandați-i reporterului să se adreseze respectivei persoane sau organizații.
- Oferiți reporterilor ocazia de a realiza interviuri ulterioare cu experți în materie.
- Încercați să fiți la obiect, dar respectați și dorința reporterului de a obține informații.
- Organizați sesiuni de comunicare cu mass media, în cadrul cărora partenerii dvs. sunt disponibili pentru a răspunde la întrebări, în același loc și în același timp.
- Nu uitați: o relatare corectă aduce avantaje atât reporterului cât și organizației.
- Înainte de apariția unei situații de urgență, întâlniți-vă cu redactorii șefi și cu reporterii, care vor prezenta știrea.
- Faceți eforturi pentru a stabili relații de durată cu reporterii și redactorii șefi.
- Promiteți numai ceea ce poate fi dat, și țineți-vă de cuvânt.

4. Fiți sincer și deschis cu reporterii

- Fiți primul care împărtășește o veste proastă despre o anumită chestiune sau organizația dvs., dar asigurați-vă că o prezentați într-un anumit context.
- Dacă nu cunoașteți răspunsul la o întrebare sau dacă nu sunteți sigur de răspuns, și dacă reporterul nu transmite în direct, exprimați-vă bunăvoința de a-l contacta, într-un anumit interval de timp, pentru a-i da răspunsul.
- Fiți primul care dezvăluie informații despre o urgență și adoptați o atitudine proactivă, exprimându-vă rezervele privind siguranța datelor și a informațiilor.
- Acceptați că jurnaliștii în majoritatea lor dau dovadă de un „scepticism sănătos” privind sursele, și că încrederea presei se câștigă – nu cereți să fiți crezut pe cuvânt.
- Cereți reporterului să adreseze încă o dată întrebarea, dacă nu ați înțeles-o.
- Organizați frecvent evenimente cu mass media pentru a umple golurile de informații.
- Nu minimalizați sau nu exagerați nivelul de risc.
- Acceptați nesiguranța.
- Fiți atenți când comparați riscurile implicate de un eveniment cu riscurile altuia.
- Nu oferiți reasigurări nerezonabile (care nu sunt garantate de informațiile disponibile).
- Dacă s-au comis erori sau dacă au apărut fapte noi, faceți corectări.
- Discutați despre caracterul nesigur al datelor și informațiilor, punctele forte și punctele slabe ale acestora – inclusiv pe cele identificate de alte surse credibile.

- Citați diferite estimări privind riscurile, când e cazul.
- Susțineți-vă mesajele cu studii de caz și date.
- Dacă autorități credibile nu se pun de acord asupra celui mai bun mod de a acționa, fiți pregătit să dezvăluiți rațiunea acestor neînțelegeri, și de ce agenția dvs. a hotărât să urmeze un anumit mod de a acționa și nu altul.
- Fiți foarte atent mai ales când vi se cere să faceți speculații sau să răspundeți la întrebări extreme sau fără fundament de tipul „și dacă”, în special privind cele mai sumbre scenarii.
- Evitați să vorbiți în termeni absoluți.
- Spuneți adevărul.

5. Ascultați publicul țintă

- Nu faceți supoziții în legătură cu ce știu, cred sau vor spectatorii, ascultătorii și cititorii să fie făcut privind riscurile.
- Dacă timpul și resursele o permit, revedeți, înainte de interviu, datele și informațiile disponibile privind percepția, atitudinile, opiniile, convingerile și răspunsurile probabile ale publicului la un eveniment sau risc. Este posibil ca astfel de informații să fi fost obținute prin interviuri, să fi fost facilitate de grupuri de discuții, schimburi de informații, sesiuni de informare cu experții, audieri publice, reuniuni ale grupurilor consultative, apeluri în direct și studii.
- Monitorizați și analizați informațiile privind evenimentele apărute în mass media, inclusiv pe Internet.
- Identificați-vă cu publicul țintă și prezentați informațiile într-o formă care să faciliteze înțelegerea și care să-i ajute pe oameni să acționeze în consecință.
- La interviuri și conferințe de presă, acceptați că emoțiile și temerile oamenilor sunt justificate.
- Dați dovadă de empatie.
- Tindeți spre canalele mass media care încurajează ascultarea, feedback-ul, participarea și dialogul.
- Admiteți că ordinele de zi concurente, înțelesurile simbolice, considerațiile mai largi de ordin social, cultural, economic sau politic complică adesea sarcina comunicării eficiente cu mass media.
- Admiteți că, deși oficialitățile din domeniul sănătății publice pot vorbi în termeni precum controlul ratei „morbidității” și a „mortalității”, pentru unele categorii de public există chestiuni mai importante, precum accesul egal al oamenilor la îngrijire și resurse medicale.

6. Coordonați-vă cu alte surse credibile, colaborați și acționați în parteneriat cu acestea

- Elaborați proceduri de coordonare a activităților purtătorilor de cuvânt din mai multe agenții și organizații.
- Stabiliți linkuri cu site-urile Internet ale organizațiilor partenere.
- Acceptați faptul că fiecare organizație are propria ei cultură, ceea ce are un impact asupra modului și informațiilor pe care încearcă să le comunice.
- În măsura în care este posibil, acționați în parteneriat cu alte organizații pentru a elabora mesaje înainte de apariția eventualelor urgențe.
- Transmiteți mesajele organizațiilor partenere și coordonați-le cu acestea, înainte de interviuri sau conferințe de presă.
- Încurajați organizațiile partenere să repete aceleași mesaje cheie – repetarea acestora de către mai multe voci ajută la consolidarea lor pentru publicul cheie.

- În situațiile în care sunt implicate mai multe agenții, stabiliți procedurile de verificare și aprobare a informațiilor din timp, dacă acest lucru este posibil.
- Tindeți spre consecvență între mesajele cheie ale agențiilor – dacă există diferențe reale de opinie, dezvăluiți puncte de neînțelegere și explicați de ce agenția dvs. urmează un anumit mod de a acționa și nu altul.
- Elaborați un plan pentru situații neprevăzute, pentru cazul în care partenerii nu se pot pune de acord asupra unor mesaje consecvente – fiți pregătit să faceți un efort suplimentar de a le asculta preocupările, de a le înțelege punctul de vedere, de a negocia diferențele și de a face presiuni, dacă e nevoie și este adecvată o astfel de atitudine.
- Dedicăți efort și resurse pentru a construi punți de legătură, parteneriate și alianțe cu alte organizații (inclusiv cu critici potențiali sau consacrați), înainte de apariția unei situații de criză.
- Consultați-vă cu partenerii interni și externi pentru a decide care organizație ar trebui să preia conducerea de a răspunde cererilor mass media și de a documenta acordurile la care s-a ajuns.
- Discutați din timp despre ariile de competență ale fiecărei organizații pe subiecte și chestiuni specifice, pentru a evita situațiile în care unul dintre parteneri încalcă teritoriul, pe care altul îl percepe ca aparținându-i.
- Identificați surse de informații credibile și cu autoritate, pe care să le utilizați pentru a vă susține mesajele în cazul unor eventuale urgențe.
- Elaborați un plan pentru a utiliza informații de la alte organizații în cazul unor eventuale urgențe.
- Elaborați liste de contact cu experții specializați, capabili și dornici să vorbească presei despre subiectele asociate cu eventuale urgențe.
- Citați, ca parte a mesajului dvs., surse credibile și cu autoritate, care cred același lucru ca și dvs.
- Comunicați cu sau prin intermediul unor persoane fizice sau organizații, pe care publicul țintă le consideră credibile și demne de încredere.

7. Vorbiți clar și cu compasiune

- Fiți conștient de faptul că oamenii vor să știe că vă pasă, înainte de a le păsa de ceea ce știți.
- Folosiți un limbaj clar, nespecializat.
- Când folosiți termeni medicali sau tehnici, explicați-i într-un limbaj clar.
- Folosiți grafice sau alte materiale vizuale pentru a clarifica și consolida mesajele.
- Respectați nevoile unice de informare ale categoriilor speciale și diverse de public.
- Dați sincer dovadă de empatie, când răspundeți întrebărilor legate de pierderi – acceptați tragedia bolii, rănirii sau morții.
- Personalizați datele privind riscurile prin povești, relatări, și exemple care fac informațiile tehnice mai ușor de înțeles.
- Evitați limbajul distant, abstract și lipsit de sentimente când vorbiți despre suferințe, decese, răni și boli.
- Acceptați și răspundeți (prin cuvinte, gesturi și acțiuni) la emoțiile pe care le exprimă oamenii: anxietate, teamă, îngrijorare, furie, scandalizare și neputință.
- Acceptați și răspundeți distincțiilor pe care oamenii le consideră ca fiind importante în evaluarea riscurilor, precum beneficiile percepute, controlul, corectitudinea, teama, natura riscului (riscuri naturale sau provocate de om) și efectele asupra copiilor.
- Fiți atenți când folosiți comparații privind riscurile numai pentru a le pune într-un context, o perspectivă. Nu sugerați că un risc este ca altul – evitați comparațiile care minimalizează

problema, care încearcă să reducă anxietatea, sau care par că încearcă să răspundă la întrebarea dacă un risc este acceptabil.

- Oferiți-le oamenilor un simț al controlului, identificând măsurile specifice pe care le pot lua pentru a se proteja.
- Identificați informațiile greșite semnificative și fiți conștienți că prin repetare li se dă mai multă atenție decât se dorește.
- Admiteți că a spune „Nu comentez” fără explicații sau calificări este adesea perceput ca o vină sau ceva ascuns – spuneți mai degrabă „Aș vrea să pot să răspund la asta. Totuși....”
- Fiți sensibil la normele locale, precum cele legate de vorbire și ținută.
- Încercați întotdeauna să vorbiți într-un interviu și despre acțiuni ale organizației care sunt în curs de desfășurare, sau măsuri care pot fi luate de public.

Comunicarea directă cu populația

Vizitele în comunitate, cu prilejul unei situații cu potențial negativ semnificativ pentru populație cum este apariția unui focar de gripă aviară, pot reprezenta acțiuni cu beneficii mari de imagine pentru dvs și totodată cu impact asupra populației.

Beneficii pentru dvs:

- veți arăta astfel că autoritățile și dvs personal reacționați prompt în situații de criză
- veți arăta că sunteți alături de persoanele afectate din comunitate, că vă pasă de ceea ce se întâmplă
- veți putea contrazice orice mesaj eronat despre ce s-a întâmplat la fața locului – “am văzut personal că...”
- puteți invita cu dvs câțiva reporteri pentru a se documenta pe teren despre cum acționează autoritățile (după ce vă asigurați că totul va fi în regulă în teren), dovedind astfel transparență și deschidere față de nevoile de informare ale presei și ale populației. Totodată, un interviu realizat cu dvs în teren va arăta întregii comunități că sunteți o persoană care se implică în problemele importante de sănătate publică.

Beneficii pentru populație:

- persoanele afectate se vor simți “băgate în seamă”, iar impactul negativ al pierderii păsărilor și teama de boală vor fi oarecum atenuate de faptul că au captat atenția și interesul dvs personal
- comunitatea se va simți mai liniștită, considerând că autoritățile sunt “în temă” până la cel mai înalt nivel și, ca urmare, că se iau măsurile necesare pentru limitarea transmiterii infecției
- mesajele și exemplul dvs personal au mai mare greutate în ochii oamenilor decât cele transmise de alte persoane. Astfel, puteți încuraja persoanele afectate și pe cele din vecinătate să anunțe imediat autoritățile dacă apar noi cazuri la păsări, dacă vreo persoană începe să aibă semne și simptome de gripă, să se spele cu strictețe pe mâini etc.

În timpul unei vizite

1. În primul rând câștigați încrederea oamenilor. Fiți politicoși. Folosiți expresii precum „știu ce simțiți”, sau „înțeleg”. Plasați-vă la același nivel cu familia respectivă.
2. Spuneți-le oamenilor despre eforturile de a controla infecția. Încercați să dați explicații simple. Nu oferiți foarte multe informații tehnice, dar explicați-le clar ce măsuri pot lua pentru a se proteja de gripa aviară și de ce este nevoie ca toată lumea să participe la acest efort.
3. Oferiți pliante (dacă aveți la dispoziție) pentru ca membrii familiei să le poată citi după aceea; chiar și în cazul celor care nu știu să citească, materialul primit le va aduce aminte de vizită după ce veți fi plecat, iar școlarii sau alte persoane din familie pot face acest lucru pentru ei.
4. Solicitați participare și sprijin. Spuneți-le în repetate rânduri că pot ajuta la protejarea întregii comunități. Mulțumiți-le pentru cooperare și timpul acordat.

Întotdeauna:

- Fiți calmi – oamenii pot fi speriați și confuzi. Aveți răbdare.

- Ascultați cu atenție – ascultați mai mult decât vorbiți și răspundeți cu înțelegere la îngrijorările exprimate de ei.
- Motivați oamenii– Spuneți-le interlocutorilor că este esențial să se intervină pentru a controla extinderea gripei aviare.
- Repetați mesajele – prin intervenția lor, oamenii se pot proteja pe ei înșiși și își pot proteja familiile și vecinii
- Fiți sinceri – Dacă nu știți răspunsul la o întrebare, spuneți-le că veți reveni sau îi veți contacta ulterior pentru a le da răspunsul corect.

Niciodată:

- Nu vă enervați și nu dați dovadă de nerăbdare
- Nu folosiți expresii precum „nu aveți dreptate”, „ce dovadă de ignoranță”
- Nu învinuiți familia
- Nu clătinați capul dezaprobativ când exprimați o opinie
- Nu răspundeți la o întrebare când nu știți răspunsul
- Nu amenințați familia
- Nu vă comportați arogant și nu insultați familia
- Nu luați notițe – poate crea anxietate

Afirmații pe care le puteți utiliza atunci când comunicați cu familiile despre gripa aviară:

- Așa cum s-a întâmplat și în alte țări, gripa aviară a devenit acum o problemă în țara noastră
- Orice persoană care intră în contact cu păsări bolnave sau moarte se expune riscului de a se contamina cu gripă aviară. Nu se poate spune cu precizie când o pasăre este bolnavă de gripă aviară sau de altceva, de aceea ar trebui să vă luați precauții întotdeauna. Se poate ca unele păsări, precum rațele, să nu prezinte nici un simptom.
- Din ce știm până acum, gripa aviară pare să nu se transmită ușor de la om la om
- Excrementele, sângele, saliva și secrețiile nazale ale păsărilor infectate pot fi purtătoare ale virusului, care poate supraviețui timp de mai multe ore pe diferite suprafețe (și mai multe zile în mediu). Virusul poate fi distrus prin fierbere sau prin folosirea săpunului sau a detergentului.
- Fiecare trebuie să participe la protecția tuturor împotriva răspândirii bolii.

Cinci acțiuni pentru a reduce riscul de a contracta gripa aviară de la păsări:

1. Evitați să intrați în contact direct cu orice pasăre
 - Țineți copiii departe de orice pasăre și nu îi lăsați să strângă ouă, în măsura în care acest lucru este posibil
 - Nu lăsați păsările să intre în casă.
2. Nu atingeți păsări bolnave sau moarte – anunțați autoritățile imediat
 - Dacă găsiți păsări bolnave sau moarte, nu le atingeți decât cu mănuși sau cu o pungă de plastic
 - Nu sacrificați și nu gătiți păsări bolnave sau moarte
 - Dacă într-un interval de trei până la șapte zile după ce ați intrat în contact cu o pasăre bolnavă sau moartă faceți febră, mergeți la doctor

3. Respectați o igienă riguroasă
 - Spălați-vă pe mâini cu apă și săpun ori de câte ori veniți în contact cu păsări și obligatoriu înainte de a mânca ceva. Apa trebuie să fie proaspătă – după ce ați folosit-o, trebuie să o aruncați și în niciun caz nu trebuie să o folosiți din nou, mai târziu
 - Spălați ouăle cu apă imediat după ce le-ați luat din cuibar și înainte de a le pune lângă alte alimente
 - Spălați-vă pe mâini cu apă și săpun înainte și după ce umblați cu carne de pasăre – mai ales înainte și după ce gătiți. Spălați ustensilele de gătit care s-au atins de carnea crudă, înainte de a le folosi pentru alte alimente
 - Puneți-vă mănuși și o mască (un prosop/o bucată de pânză/o batistă) la gură când faceți curățenie sau măturați într-o zonă unde sunt ținute păsări – excrementele de pasăre, nutrețurile sau penele pot fi infectate cu virusul gripei aviare
4. Gătiți carnea de pui și ouăle suficient de mult înainte de a le consuma
 - Nu consumați ouă cleioase sau moi (ouăle trebuie să aibă albușul și gălbenușul tari)
 - Nu consumați carne de pui (sau sânge) care nu a fost gătită suficient (are părți roz)
5. Fiți atenți atunci când mergeți la ferme, piață sau în alte zone unde sunt ținute păsări
 - Spălați-vă pe mâini cu apă și săpun înainte să intrați și după ce ați ieșit dintr-o zonă unde sunt ținute păsări vii
 - Periați și dezinfectați hainele, încălțăminte și roțile bicicletelor / motocicletelor / altor vehicule după ce părăsiți zona, mai ales înainte de a intra în casă pentru a îndepărta orice urme de excremente sau praf.

Glosar de termeni

Risc de sănătate publică

Posibilitatea apariției unui eveniment cu consecințe adverse pentru sănătatea oamenilor, în special când are potențial de răspândire internațională sau când reprezintă un pericol direct și serios

Rata de incidență

Procentul de populație afectată de o boala într-un interval de timp (1 an).

Zoonoză

Infecție a animalelor care poate afecta și omul

Epidemie / Pandemie

Număr neașteptat de îmbolnăviri la om / răspândirea internațională a bolii

Epizootie / Panzootie

Număr neașteptat de îmbolnăviri la animale / răspândirea internațională a bolii

Carantina umană

Restricții în activități și/sau izolări ale unor persoane aparent sănătoase dar care sunt suspecte de fi infectate sau contaminate

Izolare

Acțiunea de separare a unui bolnav de persoanele sănătoase, pentru a împiedica transmiterea unei boli. Izolarea se poate face în spital sau la domiciliu.

Cluster

Aglomerări de cazuri în timp scurt și același loc geografic (țară, oraș, stradă, școală, etc.)

Faza 3 OMS

Apar cazuri de gripă aviară la om în urma expunerii la păsări bolnave, dar nu sunt elemente dovedite de transmitere de la om la om.

Definiția de caz (OMS)

Sindrom respirator acut (tuse și/sau dispnee)

Hipertermie peste 38⁰C **care apar**

La un individ care revine dintr-o zonă cu cazuri confirmate la om (www.oie.int)

sau

La un individ care cu 7 zile înainte de debutul clinic a avut contact prelungit / repetat / la < 1 m cu: păsări vii sau moarte, dejecte de păsări, caz uman confirmat H5N1

OMS

Organizația Mondială a Sănătății

Bibliografie si alte surse

1. Bland, Michael; Theaker, Alison; Wragg, David – Effective Media Relations: How to Get Results, The Institute of Public Relations, PR in Practice Series, Kogan Page, London, first published in 1996, reprinted in 1998, ISBN 0-7494-1856-7
2. Mircea, Dan; Tehnici de Relații Publice, SNSPA, București 2004
3. Stan, Valentin; Relații Publice, SNSPA, București 2004
4. INCDMI Cantacuzino – Basic: buletin de actualitati saptamanale
5. Ministerul Sănătății Publice (MSP) - www.ms.ro
6. Centre for Diseases Control Atlanta (CDC) - www.cdc.gov
7. Organizația Mondială a Sănătății (OMS) - www.who.int/en
8. Centrul European de Control al bolilor (CECB) - www.ecdc.eu.int
9. Organizatia Natiunilor Unite pentru Alimentatie si Agricultura (FAO) – www.fao.org
10. Organizația Mondială pentru Sanatate Animala (OIE) – www.oie.int

